

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่อวิชาชีพทันตแพทย์ของนักศึกษา
คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาคณะทันตแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 - 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541
มีประชากรทั้งสิ้นจำนวน 256 คน โดยทำการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 253 คน
คิดเป็นร้อยละ 98.82

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ คือ
- ตอนที่ 1** ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
มีจำนวน 13 ข้อ
- ตอนที่ 2** เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อวิชาชีพทันตแพทย์ของนักศึกษา
ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 คำตอบให้เลือกโดยมีขอบเขตใน 4 ด้าน
คือ ด้านค่านิยมของสังคม มีจำนวน 11 ข้อ ด้านลักษณะวิชาชีพ มีจำนวน 10 ข้อ
ด้านการปฏิบัติงาน มีจำนวน 11 ข้อ ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ผู้ป่วยและญาติ
มีจำนวน 10 ข้อ ซึ่งแบบสอบถามทั้งหมดมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86
- ตอนที่ 3** เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบและปลายเปิด สร้างขึ้นเพื่อเก็บข้อมูล
เกี่ยวกับแนวโน้มในการเลือกสถานที่ทำงานในอนาคต มีจำนวน 7 ข้อ

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพทันตแพทย์ ของนักศึกษา ด้านค่านิยมของสังคม ด้านลักษณะวิชาชีพ ด้านการปฏิบัติงาน และด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ผู้ป่วยและญาติ และแบบสอบถามชนิดเลือกตอบและปลายเปิดเกี่ยวกับ แนวโน้มในการเลือกสถานที่ทำงานในอนาคต ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษารูปแบบวัดทัศนคติจากเอกสาร เครื่องมือที่มีผู้สร้างไว้ และงานวิจัยเพื่อนำมา ดัดแปลง ปรับปรุงให้เหมาะสมโดยปรึกษาผู้ที่มีประสบการณ์ในการจัดทำแบบวัดทัศนคติและ แบบสอบถามทัศนคติ

2. ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนดังนี้

2.1 แบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพทันตแพทย์ของนักศึกษาในด้านค่านิยมของสังคม ด้านลักษณะวิชาชีพ ด้านการปฏิบัติงาน และด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ผู้ป่วยและญาติ ผู้วิจัยได้อาศัยตามรูปแบบที่ได้ศึกษามาจากตัวอย่างในงานวิจัยต่าง ๆ ซึ่งมี 5 ตัวเลือก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด

2.1 แบบสอบถามชนิดเลือกตอบและปลายเปิดเกี่ยวกับแนวโน้มในการเลือกสถานที่ทำงานในอนาคต ผู้วิจัยได้ยึดเอาจุดประสงค์และเป้าหมายของกลุ่มสถานที่คาดว่านักศึกษาต้องการเลือกไปปฏิบัติงานจริงเพื่อให้ครอบคลุมจุดประสงค์และเป้าหมายให้มากที่สุด

3. นำเครื่องมือทั้ง 2 แบบ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระและ ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา

4. ปรับปรุงเครื่องมือตามข้อเสนอที่ได้รับ

5. นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 - 6

คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 32 คน และหาความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีการหาด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) และได้ค่า $\alpha=0.86$

6. นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มประชากรที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาจำนวน 253 ฉบับ จากแบบสอบถามที่ส่งไปเก็บทั้งหมด 256 ฉบับ มาพิจารณาคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ปรากฏว่าได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งสิ้น 253 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.82 และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรม SPSS for windows ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ นำเสนอในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ทศนคติต่อวิชาชีพทันตแพทย์ของนักศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย ทดสอบค่าที (t-test) วิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยภายหลังการวิเคราะห์ความแปรปรวนด้วยวิธีผลต่างอย่างมีนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD (Least Significant Difference)

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านแนวโน้มในการเลือกสถานที่ทำงานในอนาคตของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ นำเสนอในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผลการวิจัยสามารถสรุปข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามออกเป็นข้อ ๆ ดังนี้ คือ

1. นักศึกษาชั้นปีที่ 4 - 6 คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีจำนวนทั้งสิ้น 256 คน ได้แบบสอบถามคืน จำนวน 253 ชุด คิดเป็นร้อยละ 98.82 แยกเป็นนักศึกษาชาย 69 คน คิดเป็นร้อยละ 27.20 นักศึกษาหญิง 184 คน คิดเป็นร้อยละ 72.80 และในจำนวนนักศึกษาทั้งหมดเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 33.20 นักศึกษาชั้นปีที่ 5 จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 33.60 และนักศึกษาชั้นปีที่ 6 จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 33.20

2. ส่วนใหญ่นักศึกษาทั้งหมดมาจากครอบครัวที่นับถือศาสนาพุทธ 245 คน คิดเป็นร้อยละ 96.9 ศาสนาคริสต์ 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.80 ศาสนาอิสลาม 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.40

3. จำแนกตามสถานที่เกิดของนักศึกษาทั้งหมดที่เกิดในเขตเมือง 183 คน คิดเป็นร้อยละ 72.30 เกิดในเขตชนบท 70 คน คิดเป็นร้อยละ 27.70

4. มีสถานภาพสมรสของบิดา-มารดา โดยอยู่ด้วยกัน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 85.00 แยกกันอยู่ 28 คน คิดเป็นร้อยละ 11.00 หย่า 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00

5. สถานภาพการดำรงชีวิตของบิดา-มารดา พบว่าบิดา-มารดายังมีชีวิตอยู่ 218 คน คิดเป็นร้อยละ 86.20 บิดาถึงแก่กรรม 28 คน คิดเป็นร้อยละ 11.00 มารดาถึงแก่กรรม 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.80

6. อาชีพหลักของบิดา รับราชการ 105 คน คิดเป็นร้อยละ 41.50 พ่อค้า-นักธุรกิจ 80 คน คิดเป็นร้อยละ 31.60 อาชีพอื่น ๆ รวม 38 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00 เกษตรกร 19 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50 ทำงานเป็นพนักงานบริษัทเอกชน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 4.40

7. อาชีพหลักของมารดา รับราชการ 82 คน คิดเป็นร้อยละ 32.40 แม่ค้า-นักธุรกิจ 75 คน คิดเป็นร้อยละ 29.60 อาชีพอื่น ๆ รวม 67 คน คิดเป็นร้อยละ 26.50 เกษตรกร 18 คน คิดเป็นร้อยละ 7.20 พนักงานบริษัทเอกชน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 4.30

8. ส่วนรายได้รวมของบิดา-มารดา มากกว่า 20,000 บาทต่อเดือน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 51.40 ระหว่าง 10,001 - 15,000 บาทต่อเดือน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 18.20 ระหว่าง 15,001 - 20,000 บาทต่อเดือน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 15.80 ระหว่าง 5,000 - 10,000 บาทต่อเดือน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 9.50 น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 5.10

9. นักศึกษาส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หรือ 6 จากโรงเรียนในภูมิภาคต่าง ๆ คือ ภาคเหนือ 175 คน คิดเป็นร้อยละ 69.20 กรุงเทพมหานคร 49 คน คิดเป็นร้อยละ 19.40 ภาคกลาง 16 คน คิดเป็นร้อยละ 6.20 ภาคใต้ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.40 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 ภาคตะวันออก 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.80

10. ในการสมัครสอบเข้ามหาวิทยาลัย นักศึกษาได้เลือกคณะทันตแพทยศาสตร์เป็นอันดับ 1 จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 45.80 เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 41.20 เลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 8.70 เลือกเป็นอันดับ 4 จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 4.30

11. นักศึกษาที่สอบเข้าเรียนคณะทันตแพทยศาสตร์ได้จากการสอบประเภทโควตา 127 คน คิดเป็นร้อยละ 50.20 สอบส่วนกลาง 126 คน คิดเป็นร้อยละ 49.80

12 นักศึกษาที่เข้ามาเรียนคณะทันตแพทยศาสตร์สาเหตุเพราะตั้งใจและต้องการเรียน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 34.80 จำใจต้องมาเรียนเพราะสอบติด 60 คน คิดเป็นร้อยละ 23.70 พ่อแม่ ผู้ปกครองต้องการให้เรียน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 21.30 อื่น ๆ รวม 34 คน คิดเป็นร้อยละ 13.40 เลือกตามเพื่อน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70

ตอนที่ 2 ทศนคติต่อวิชาชีพทันตแพทย์ของนักศึกษา

จากผลการวิจัยสามารถสรุปข้อมูล เกี่ยวกับทศนคติต่อวิชาชีพทันตแพทย์ของนักศึกษา ออกเป็นข้อ ๆ ดังนี้ คือ

1. นักศึกษาชั้นปีที่ 4 - 6 ทั้งชายและหญิงมีระดับทศนคติต่อวิชาชีพทันตแพทย์ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านค่านิยมของสังคม ด้านลักษณะวิชาชีพ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ผู้ป่วยและญาติ อยู่ในระดับเป็นกลาง
2. นักศึกษาชั้นปีที่ 4 - 6 มีระดับคะแนนเฉลี่ยของทศนคติต่อวิชาชีพทันตแพทย์ ในด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ผู้ป่วยและญาติมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.64 และด้านการปฏิบัติงาน น้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.18
3. เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่าเพศชายและเพศหญิง มีระดับทศนคติต่อวิชาชีพทันตแพทย์ ทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกันและอยู่ในระดับเป็นกลาง โดยนักศึกษาชาย มีค่าเฉลี่ยของระดับทศนคติต่อวิชาชีพมากกว่านักศึกษานหญิงทั้ง 4 ด้าน ยกเว้นด้านลักษณะวิชาชีพ ที่มีคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษานหญิงมากกว่านักศึกษาชาย
4. ทศนคติต่อวิชาชีพด้านค่านิยมของสังคมในนักศึกษาชั้นปีที่ 4 - 6 มีระดับคะแนน ทศนคติไม่แตกต่างกัน โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีระดับคะแนนมากที่สุด เฉลี่ย 3.29 และนักศึกษาชั้นปีที่ 6 มีระดับคะแนนน้อยที่สุด เฉลี่ย 3.23
5. ทศนคติต่อวิชาชีพด้านลักษณะวิชาชีพในนักศึกษาชั้นปีที่ 4 - 6 มีระดับคะแนน ทศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีระดับคะแนนมากที่สุด เฉลี่ย 3.69 และนักศึกษาชั้นปีที่ 5 มีระดับคะแนนน้อยที่สุด เฉลี่ย 3.41
6. ทศนคติต่อวิชาชีพด้านการปฏิบัติงานในนักศึกษาชั้นปีที่ 4 - 6 มีระดับคะแนนทศนคติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีระดับคะแนนมากที่สุด เฉลี่ย 3.26 และนักศึกษาชั้นปีที่ 5 มีระดับคะแนนน้อยที่สุด เฉลี่ย 3.07

7. ทักษะคติต่อวิชาชีพด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ผู้ป่วยและญาติในนักศึกษาชั้นปีที่ 4 - 6 มีระดับคะแนนทัศนคติไม่แตกต่างกัน โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีระดับคะแนนมากที่สุดเฉลี่ย 3.69 และนักศึกษาชั้นปีที่ 5 มีระดับคะแนนน้อยที่สุดเฉลี่ย 3.59

อย่างไรก็ตามแม้ว่าโดยภาพรวมนักศึกษาสวนใหญ่ มีระดับทัศนคติต่อวิชาชีพทันตแพทย์ของตนเองอยู่ในระดับเป็นกลาง ซึ่งเป็นที่น่าพอใจ แต่ก็มีระดับทัศนคติบางด้านที่ควรปรับปรุงและทำความเข้าใจให้นักศึกษาเพื่อให้มีความเข้าใจในวิชาชีพของตนเองให้เป็นไปในทางที่ดีได้แก่ด้านค่านิยมของสังคมในข้อที่ว่าวิชาชีพทันตแพทย์เป็นวิชาที่สามารถเรียนด้วยตนเองได้โดยไม่ต้องเรียนในมหาวิทยาลัย และงานทันตแพทย์เป็นงานที่ไม่มีความจำเป็น สำหรับด้านการปฏิบัติงานในข้อที่ว่าการปฏิบัติงานด้านทันตแพทย์ทำให้จิตใจเศร้าหมอง และการปฏิบัติงานด้านทันตแพทย์ทำให้จิตใจก้าวร้าว เป็นต้น

ตอนที่ 3 แนวโน้มในการเลือกสถานที่ทำงานในอนาคต

จากผลการวิจัยสามารถสรุปข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มในการเลือกสถานที่ทำงานในอนาคตของนักศึกษาออกเป็นข้อ ๆ ดังนี้ คือ

1. นักศึกษาชั้นปีที่ 4 - 6 ทั้งหมดมีแนวโน้มในการเลือกสถานที่ทำงานในอนาคตตามหน่วยงานภาครัฐ คิดเป็นร้อยละ 91.30 ภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละ 8.70
2. เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วนักศึกษาคิดว่าจะทำงานก่อนสักระยะหนึ่งแล้วค่อยศึกษาต่อ คิดเป็นร้อยละ 77.10 สมัครทำงานทันที คิดเป็นร้อยละ 14.20 อื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 4.30 ศึกษาต่อระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 3.20 และศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรหลังปริญญา คิดเป็นร้อยละ 1.20
3. ความตั้งใจที่จะเลือกสถานที่ไปทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว นักศึกษาส่วนใหญ่ตั้งใจที่จะเลือกไปทำงานต่างจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 74.70 ในเมืองใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 19.80 และกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 5.50
4. นักศึกษาส่วนใหญ่ตั้งใจจะไปทำงานหลังสำเร็จการศึกษาในโรงพยาบาลชุมชน คิดเป็นร้อยละ 70.00 โรงพยาบาลศูนย์ 13.80 อื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 10.30 และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด คิดเป็นร้อยละ 5.90
5. นักศึกษามีแนวโน้มและตั้งใจที่จะเลือกทำงานในเขตชนบท คิดเป็นร้อยละ 50.20

และเขตในเมือง คิดเป็นร้อยละ 49.80

6. จังหวัดที่นักศึกษาต้องการไปทำงานมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ คิดเป็นร้อยละ 26.10 จังหวัดนครสวรรค์ คิดเป็นร้อยละ 7.50 ส่วนจังหวัดเชียงรายและกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 6.70

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาทันตแพทย์ชั้นปีที่ 4, 5, 6 ในเรื่องเกี่ยวกับทัศนคติต่อวิชาชีพทันตแพทย์ใน 4 ด้าน คือ ด้านค่านิยมของสังคม ด้านลักษณะวิชาชีพ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ผู้ป่วยและญาติ และศึกษาถึงด้านแนวโน้มในการเลือกสถานที่ทำงานในอนาคต จากผลการวิจัยปรากฏว่านักศึกษามีทัศนคติต่อวิชาชีพทันตแพทย์ในแต่ละด้านอยู่ในระดับเป็นกลาง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะเนื่องจากเป็นการศึกษาที่เน้นในด้านวิชาชีพของนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ ซึ่งยังไม่มีวิชาชีพอื่นมาเปรียบเทียบ ซึ่งก็สอดคล้องและใกล้เคียงกับงานวิจัยของ พัฒนวิดี เสรินทวัฒน์ และจริยาวัตรคมพัตร์ (2531) ที่พบว่าทัศนคติของนักศึกษาพยาบาลต่อวิชาชีพพยาบาลของทุกชั้นปีอยู่ในระดับเป็นกลางค่อนข้างดี กนกทิพย์ พัฒนาพัฑฒ์ (2526) ที่พบว่านักศึกษาโดยรวมมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู ไม่มีความแตกต่างในระดับทัศนคติเมื่อเปรียบเทียบตามวุฒิหรือตามเพศ และทศพร ขวัญสุวรรณ (2526) ที่พบว่าเจตคติต่ออาชีพครูของผู้บริหารโรงเรียนและครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุโขทัย พบว่าสภาพเจตคติต่ออาชีพครูอยู่ในระดับเป็นกลาง เช่นกันด้วย

ระดับทัศนคติต่อวิชาชีพทันตแพทย์ของนักศึกษาในแต่ละด้านเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศของนักศึกษาและชั้นปี พอสรุปได้ดังนี้ คือ

ด้านค่านิยมของสังคม

เปรียบเทียบระหว่างเพศชายและเพศหญิงของนักศึกษาทั้งหมด พบว่ามีระดับทัศนคติต่อวิชาชีพในด้านค่านิยมของสังคมโดยรวมทุกข้ออยู่ในระดับเป็นกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย คือ 3.27 และ 3.26 ตามลำดับ แสดงว่าเพศต่างกันไม่มีผลทำให้ทัศนคติในด้านค่านิยมของสังคมแตกต่างกันแต่ประการใด

เปรียบเทียบระหว่างชั้นปีของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 - 6 พบว่ามีระดับทัศนคติต่อวิชาชีพ
ทันตแพทย์ในด้านค่านิยมของสังคม โดยรวมในทุกข้ออยู่ในระดับเป็นกลาง มีค่าเฉลี่ย
คือ 3.29, 3.28 และ 3.23 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยรวมแล้วพบว่าทัศนคติของนักศึกษา
ในด้านค่านิยมของสังคมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีความแตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่าในข้อความที่ว่า คนทั่วไปเห็นว่าทันตแพทย์เป็นช่างทำฟัน
ซึ่งเป็นข้อความเชิงลบ นักศึกษาชั้นปีที่ 5 มีระดับทัศนคติแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 6 โดย
นักศึกษาชั้นปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 6 คือ 3.33 และ 2.90 ตามลำดับ อาจเป็น
เพราะว่านักศึกษาชั้นปีที่ 5 มีประสบการณ์ทางด้านคลินิกน้อยกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 6 จึงทำให้เห็นว่า
วิชาชีพที่ตนเองเรียนอยู่ยังไม่เป็นช่างทำฟันสูงกว่า ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 6 มีระดับทัศนคติที่ต่ำกว่า
ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีประสบการณ์ในด้านคลินิกมากกว่าจึงมองเห็นความสำคัญต่อวิชาชีพเป็นช่างทำ
ฟันมากกว่า ส่วนข้อความที่ว่าคนทั่วไปเห็นว่าทันตแพทย์เป็นนักปราชญา ซึ่งเป็นข้อความด้านบวก
พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีระดับทัศนคติแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปี 5 และชั้นปีที่ 6 โดยมีค่าเฉลี่ย
มากกว่าคือ 2.86 , 2.53 และ 2.29 ตามลำดับ จึงเป็นไปได้ว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 ซึ่งเพิ่งเริ่มเข้าเรียน
ในคลินิกเป็นปีแรกยังเห็นว่าทันตแพทย์เป็นนักปราชญาสูงกว่าและในทางตรงกันข้ามจะเห็นว่า
นักศึกษาชั้นปีที่ 5 และ 6 ซึ่งอยู่ในช่วงที่ต้องเรียนหนักทั้งในด้านการงานคลินิก งานด้านวิชาการ และด้าน
การออกฝึกปฏิบัติงานเพื่อหาประสบการณ์ในการเตรียมตัวออกไปเป็นทันตแพทย์เต็มตัวจึงมีระดับ
ทัศนคติในเชิงปราชญ์น้อยกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 ส่วนข้อความที่ว่าวิชาชีพทันตแพทย์เป็นวิชาชีพ
ที่สามารถเรียนด้วยตนเองได้โดยไม่ต้องเรียนในมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นข้อความเชิงลบ พบว่านักศึกษา
ชั้นปีที่ 4 มีระดับทัศนคติแตกต่างกันจากนักศึกษาชั้นปีที่ 6 โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยมาก
กว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 คือ 4.73 และ 4.48 ตามลำดับ อาจเป็นไปได้ว่านักศึกษาชั้นปีที่ 6 มีค่า
เฉลี่ยสูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 อาจเป็นเพราะว่าจากประสบการณ์ที่ผ่านทั้ง 6 ปีที่ได้ศึกษาทางด้าน
วิชาชีพนี้ นักศึกษาจะอยู่ในระบบการเรียนการสอนที่เข้มงวดและใช้นักศึกษาเป็นจุดศูนย์กลางในการ
เรียนรู้และมีอาจารย์ที่ปรึกษาคอยดูแลอย่างใกล้ชิด ทำให้นักศึกษาต้องดิ้นรนขนขวายหาความรู้
ตลอดจนหาประสบการณ์ในการเรียนด้วยตนเองจากผู้ที่มีประสบการณ์ตรงจึงเป็นเหตุให้นักศึกษาชั้น
ปีที่ 6 คิดว่าวิชาชีพทันตแพทย์ไม่สามารถเรียนได้ด้วยตนเองสูง ในข้อความที่ว่าคนทั่วไปเห็นว่างาน
ทันตแพทย์เป็นงานที่ไม่มีความจำเป็น ซึ่งเป็นข้อความเชิงลบ พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีระดับ
ทัศนคติแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 5 และชั้นปีที่ 6

โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 6 คือ 3.90, 3.81 และ 3.50 ตามลำดับ อาจจะเป็นเพราะว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 มองว่าโรคที่เกี่ยวกับฟันเป็นโรคที่มีความจำเป็นต้องทำการรักษา จะปล่อยทิ้งไว้ไม่ได้จึงทำให้ระดับทัศนคติอยู่ในระดับสูงกว่าทุกชั้นปี ส่วนข้อความที่ว่าวิชาชีพทันตแพทย์เป็นวิชาชีพที่ทำเงินได้ดีกว่าวิชาชีพอื่น ซึ่งเป็นข้อความเชิงลบ พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีระดับทัศนคติแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 6 โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 6 คือ 2.55 และ 3.00 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่านักศึกษาชั้นปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าและมีทัศนคติที่ไม่เห็นด้วยกับข้อความในด้านลบสูง อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาชั้นปีที่ 6 ได้มองเห็นวิชาชีพของตนเองได้อย่างแจ่มชัดขึ้นจึงคิดว่าวิชาชีพทันตแพทย์ก็เป็นวิชาชีพที่คล้าย ๆ วิชาชีพอื่นในสังคมทั่วไป ส่วนข้อความที่ว่าวิชาชีพทันตแพทย์มีฐานะสูงกว่าวิชาชีพอื่นในสังคม ซึ่งเป็นข้อความด้านลบ พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีระดับทัศนคติแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 5 และ 6 โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า คือ 3.05, 3.00 และ 2.73 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่านักศึกษาชั้นปีที่ 6 มีระดับทัศนคติที่สูงกว่าในข้อความด้านลบ แสดงให้เห็นว่าไม่เห็นด้วยในข้อความที่ว่านี้และเห็นว่าวิชาชีพทันตแพทย์ก็ไม่สูงกว่าวิชาชีพอื่นในสังคม ส่วนในข้ออื่น ๆ โดยรวมในด้านค่านิยมของสังคม ไม่พบความแตกต่างของทัศนคติระหว่างชั้นปี

ด้านลักษณะวิชาชีพ

เปรียบเทียบระหว่างเพศชายและเพศหญิงของนักศึกษาทั้งหมด พบว่ามีระดับทัศนคติต่อวิชาชีพในด้านลักษณะวิชาชีพโดยรวมทุกข้ออยู่ในระดับดีโดยมีค่าเฉลี่ย คือ 3.49 และ 3.58 ตามลำดับ แสดงว่าเพศต่างกันไม่มีผลทำให้ทัศนคติในด้านลักษณะวิชาชีพแตกต่างกันแต่ประการใด

เปรียบเทียบระหว่างชั้นปีของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 - 6 พบว่ามีระดับทัศนคติต่อวิชาชีพทันตแพทย์ในด้านลักษณะวิชาชีพ โดยรวมในทุกข้ออยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย คือ 3.69, 3.41 และ 3.57 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยรวมแล้วพบว่าทัศนคติของนักศึกษาในด้านลักษณะวิชาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าในข้อความที่ว่าวิชาชีพทันตแพทย์เป็นวิชาชีพที่ใช้แรงงาน ซึ่งเป็นข้อความเชิงลบ พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีทัศนคติที่แตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 5 และ 6 มีค่าเฉลี่ย คือ 2.27, 1.99 และ 1.94 ตามลำดับ โดยระดับค่าเฉลี่ยของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สูงกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 5 และ 6 แสดงว่า

นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ไม่เห็นด้วยสูงกว่าในข้อความด้านลบ ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 5 และ 6 ค่อนข้างเห็นด้วยว่าวิชาชีพทันตแพทย์เป็นวิชาชีพที่ใช้แรงงาน ส่วนข้อความที่ว่าวิชาชีพทันตแพทย์สอนให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นข้อความด้านบวก พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีทัศนคติที่แตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 5 และ 6 มีค่าเฉลี่ย คือ 3.76, 3.00 และ 3.29 ตามลำดับ จะเห็นว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีระดับทัศนคติเฉลี่ยสูงกว่า และมีทัศนคติในข้อนี้ดีกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 5 และ 6 ในทำนองเดียวกันกับข้อความที่ว่าวิชาชีพทันตแพทย์สอนให้รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และสอนให้เป็นคนสุภาพอ่อนโยน โดยเฉลี่ยแล้วพบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีระดับทัศนคติแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 5 และนักศึกษาชั้นปีที่ 5 มีระดับทัศนคติแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 6 อาจจะเป็นเพราะว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 5 ที่กำลังอยู่ในคลินิกช่วง 2 ปีแรก มีโอกาสได้ร่วมงานกับผู้อื่นและผู้ป่วยยังไม่มากนัก จึงทำให้ระดับทัศนคติอยู่ในเกณฑ์ดีกว่าและในทางตรงกันข้ามกับนักศึกษาชั้นปีที่ 6 ซึ่งมีประสบการณ์ในการพบปะผู้อื่นมากกว่า นานกว่า จึงทำให้เกิดความเบื่อหน่ายมากขึ้น ทำให้ระดับทัศนคติในข้อความดังกล่าวน้อยกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 5 และในข้อความที่ว่าวิชาชีพทันตแพทย์สอนให้เข้าใจความเป็นคนได้ดีขึ้น พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีระดับทัศนคติแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คือมีค่าเฉลี่ย 3.77 และ 3.34 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีการรู้จักตนเองได้ดีกว่า ส่วนในข้ออื่น ๆ โดยรวมในด้านลักษณะวิชาชีพไม่พบความแตกต่างของทัศนคติดังกล่าว

ด้านการปฏิบัติงาน

เปรียบเทียบระหว่างเพศชายและเพศหญิงของนักศึกษาทั้งหมด พบว่ามีระดับทัศนคติต่อวิชาชีพในด้านการปฏิบัติงานโดยรวมทุกข้ออยู่ในระดับเป็นกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย คือ 3.23 และ 3.16 ตามลำดับ แสดงว่าเพศต่างกันไม่มีผลทำให้ทัศนคติในด้านการปฏิบัติงานแตกต่างกันแต่ประการใด

เปรียบเทียบระหว่างชั้นปีของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 - 6 พบว่ามีระดับทัศนคติต่อวิชาชีพทันตแพทย์ในด้านการปฏิบัติงาน โดยรวมในทุกข้ออยู่ในระดับเป็นกลาง มีค่าเฉลี่ย คือ 3.26, 3.07 และ 3.21 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยรวมแล้วพบว่าทัศนคติของนักศึกษาในด้านการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่ต่างกันพบว่าในข้อความที่ว่าการทำงานทันตแพทย์ทำให้เกิดความเครียด พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีทัศนคติแตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 5 และชั้นปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ย คือ 1.67, 1.42, 1.42

ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าระดับค่าเฉลี่ยของนักศึกษาทั้ง 3 ชั้นปีในเชิงลบค่อนข้างเห็นด้วยอย่างยิ่ง ในข้อความที่ว่า การปฏิบัติงานทันตแพทย์ทำให้จิตใจก้าวร้าว ซึ่งเป็นข้อความเชิงลบ พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 5 มีทัศนคติที่แตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ย คือ 3.51 และ 3.92 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าระดับค่าเฉลี่ยของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 6 ในทางลบ ซึ่งหมายความว่าเห็นด้วยในข้อความนี้มากกว่า ส่วนข้อความที่ว่า การปฏิบัติงานทันตแพทย์ช่วยให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี ซึ่งเป็นข้อความด้านบวก พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีระดับทัศนคติที่แตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 5 โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จะมีค่าเฉลี่ยของระดับทัศนคติอยู่ในระดับสูงกว่า มีค่าเฉลี่ย คือ 3.65 และ 3.28 ตามลำดับ สาเหตุอาจเป็นเพราะนักศึกษาชั้นปีที่ 4 นั้นเพิ่งมีประสบการณ์การทำงานในคลินิกเป็นปีแรก การระมัดระวังเกี่ยวกับความผิดพลาดในการรักษาผู้ป่วย ความรอบคอบ ความตื่นตัวจะมีตลอดเวลา ดังนั้นจึงทำให้ระดับทัศนคติในข้อนี้ค่อนข้างสูงกว่าชั้นปีอื่น ในทางตรงกันข้ามกับข้อความที่ว่า การปฏิบัติงานทันตแพทย์น่าเบื่อหน่าย ซึ่งเป็นข้อความด้านลบ พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 และ 5 มีระดับทัศนคติแตกต่างกันโดยจะเห็นว่านักศึกษาชั้นปีที่ 5 มีระดับทัศนคติที่น้อยกว่า และมีค่าเฉลี่ย 2.87 และ 2.36 ตามลำดับ ย่อมเห็นด้วยค่อนข้างมากที่ว่า การปฏิบัติงานทันตแพทย์น่าเบื่อหน่าย และในทางตรงกันข้ามกับนักศึกษาชั้นปีที่ 6 ยังเห็นว่าการปฏิบัติงานทันตแพทย์ยังทำก็ยิ่งภูมิใจและน่าเบื่อหน่ายน้อยกว่า ส่วนในข้ออื่น ๆ โดยรวมในด้านการปฏิบัติงานไม่พบความแตกต่างของทัศนคติระหว่างชั้นปี

ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ผู้ป่วยและญาติ

เปรียบเทียบระหว่างเพศชายและเพศหญิงของนักศึกษาทั้งหมด พบว่ามีระดับทัศนคติต่อวิชาชีพในด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ผู้ป่วยและญาติ โดยรวมทุกข้ออยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย คือ 3.72 และ 3.61 ตามลำดับ แสดงว่าเพศต่างกันไม่มีผลทำให้ทัศนคติในด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ผู้ป่วยและญาติ แตกต่างกันแต่ประการใด

เปรียบเทียบระหว่างชั้นปีของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 - 6 พบว่ามีระดับทัศนคติต่อวิชาชีพทันตแพทย์ในด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ผู้ป่วยและญาติ โดยรวมในทุกข้ออยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย คือ 3.69, 3.59 และ 3.65 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยรวมแล้วพบว่าทัศนคติของนักศึกษาในด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ผู้ป่วยและญาติ ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็ไม่พบความแตกต่างกันแต่ประการใด

ด้านแนวโน้มในการเลือกสถานที่ทำงานในอนาคต

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลด้านแนวโน้มในการเลือกสถานที่ทำงานในอนาคตของนักศึกษาไว้ดังนี้

1. โดยส่วนใหญ่นักศึกษาทั้งหมดต้องการทำงานในภาคราชการมีจำนวนมากที่สุด 231 คน คิดเป็นร้อยละ 91.30 ส่วนภาคเอกชนมีจำนวนน้อยที่สุด 22 คน คิดเป็นร้อยละ 8.70 อาจจะเป็นเพราะว่าในยุคปัจจุบันแนวโน้มในการเลือกทำงานนักศึกษามุ่งที่จะทำงานภาคราชการเกือบทั้งหมด เหตุหนึ่งอาจจะมาจากสาเหตุระบบเศรษฐกิจในภาพรวมของสังคมในปัจจุบันค่อนข้างไม่ดี ฉะนั้นการเลือกสถานที่ทำงานในภาคเอกชนอาจมีปัญหาก่อเกิดขึ้นได้ แต่ถ้าเลือกทำงานภาคราชการจะมีความมั่นคงมากที่สุดในสภาวะปัจจุบัน

2. ส่วนด้านแนวโน้มในการเลือกสถานที่ทำงานในอนาคตหลังสำเร็จการศึกษาโดยคิดว่าจะทำต่อทันทีคือ นักศึกษาเห็นว่าทำงานก่อนสักระยะแล้วค่อยศึกษาต่อมีจำนวนมากที่สุด 195 คน คิดเป็นร้อยละ 77.10 รองลงมาคือ สมัครทำงานทันที 36 คน ร้อยละ 14.20 อื่น ๆ ระบุ อาทิเช่น ใช้ทุนแล้วหางานอื่นทำดีกว่า, ศึกษาต่อศาสตร์ด้านอื่นที่สนใจก่อน, ทำงานก่อนว่าเป็นอย่างไแล้วค่อยตัดสินใจแผนต่อไป, ทำงานก่อนแล้วค่อยคิดเรียนต่อหากมีโอกาส, ไปเรียนคณะอื่นเพิ่มเติม, ศึกษาต่อสาขาอื่นเช่น MBA และยังไม่ทราบ จำนวน 11 คน ร้อยละ 4.30 ศึกษาต่อระดับปริญญาโท 8 คน ร้อยละ 3.20 และศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรหลังปริญญา มีจำนวนน้อยที่สุด 3 คน ร้อยละ 1.20 เหตุผลหนึ่งที่นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องการทำงานก่อนสักระยะแล้วค่อยหาทางศึกษาต่อทีหลัง อาจจะเป็นเพราะว่านักศึกษาต้องการหาประสบการณ์ก่อนหรือไม่ก็อาจจะเพราะพิษของเศรษฐกิจที่อยู่ในระหว่างตกต่ำ ทำให้นักศึกษาต้องคิดหนักในเรื่องการศึกษาต่อในช่วงนี้ เนื่องจากเมื่อศึกษาต่อแล้วจึงมีความจำเป็นต้องใช้เงินจำนวนมากพอสมควร

3. นักศึกษามีความตั้งใจที่จะเลือกสถานที่ไปทำงาน ณ ต่างจังหวัดมีจำนวนมากที่สุด 189 คน คิดเป็นร้อยละ 74.70 รองลงมาคือในเมืองใหญ่ 50 คน ร้อยละ 19.80 ส่วนกรุงเทพมหานครมีจำนวนน้อยที่สุด 14 คน คิดเป็นร้อยละ 5.50 สาเหตุส่วนหนึ่งอาจจะมาจากในปัจจุบันโรงพยาบาลตามต่างจังหวัดมีความพร้อมตลอดจนอุปกรณ์การรักษาและการคมนาคมสะดวกขึ้นมากกว่าแต่เดิม จึงอาจเป็นเหตุผลที่ทำให้นักศึกษาเริ่มมีความสนใจที่จะไปทำงาน ณ ต่างจังหวัดเป็นจำนวนมาก

4. สถานที่นักศึกษาต้องการไปทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว คือ โรงพยาบาลชุมชน มีจำนวนมากที่สุด 177 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 รองลงคือโรงพยาบาลศูนย์ 35 คน ร้อยละ 13.80 อื่น ๆ ระบุ อาทิเช่น โรงพยาบาลเอกชน, คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, โรงพยาบาลของกระทรวงกลาโหม, อยากรับเป็นอาจารย์สอนในคณะทันตแพทยศาสตร์, คลินิกเอกชน, ทำในมหาวิทยาลัย, หน่วยงานของเทศบาล, สภาวิชาชีพไทย, ยังไม่ได้คิด, ยังไม่แน่ใจ, ยังไม่ทราบ เพราะไม่เข้าใจแต่ละหน่วยงานว่าแตกต่างกันอย่างไร และที่ไหนก็ได้ที่มีโรงพยาบาลและมีการจ้างให้ทำ จำนวน 26 คน ร้อยละ 10.30 และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด 15 คน ร้อยละ 5.90

5. เขตที่นักศึกษาเลือกที่ต้องการจะไปทำงาน พบว่านักศึกษาได้เลือกจะไปทำงานในเขตชนบทมีจำนวนมากที่สุด คือ 127 คน คิดเป็นร้อยละ 50.20 รองลงมากคือเขตเมือง 126 คน คิดเป็นร้อยละ 49.80 ซึ่งก็ใกล้เคียงกับผลการวิจัยของ พิชิต โคตรจรัส (2532) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อทัศนคติของนักศึกษาเกี่ยวกับนักศึกษาที่ได้รับทุนในประเทศไทยที่ออกไปปฏิบัติงานในชนบท จำนวน 1,041 คน พบว่านักศึกษามีทัศนคติที่จะเลือกปฏิบัติงานในกรุงเทพฯ หรือเขตเมืองมากกว่าที่จะเลือกไปปฏิบัติงานในเขตชนบท ซึ่งผลการวิจัยทั้ง 2 นี้ มีความขัดแย้งกัน ซึ่งอาจเป็นเพราะการวิจัยทั้ง 2 นี้ มีการนำประชากรที่ศึกษาแตกต่างกัน อีกทั้งชั้นปีที่ศึกษาก็แตกต่างกัน และหลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอนแตกต่างกันด้วย (การวิจัยของพิชิต โคตรจรัส เป็นการเรียนการสอนในหลักสูตรเดิม ปี พ.ศ. 2526 แต่การวิจัยครั้งนี้เป็นการเรียนการสอนในหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2537 ซึ่งเน้นเนื้อหากระบวนการบริหารงานด้านสาธารณสุขมากขึ้นโดยมีการเน้นให้นักศึกษามีประสบการณ์ในชุมชนมากขึ้น) อีกประการหนึ่งก็คือในปัจจุบันองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้ขยายไปทั่วตลอดจนได้มีการพัฒนาในเกือบทุก ๆ ด้านอย่างไม่หยุดยั้ง จึงทำให้สะดวกในการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน ระบบเศรษฐกิจ ค่าตอบแทนที่สูงขึ้นในปัจจุบัน และความพร้อมของโรงพยาบาล อาจจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ให้นักศึกษา มีแนวโน้มที่จะเลือกทำงานอยู่ในเขตชนบทมากกว่าเลือกทำงานในเขตเมือง

6. ส่วนจังหวัดที่นักศึกษาต้องการจะไปทำงานมากที่สุดใน 3 อันดับแรกโดยมีความถี่ในการเลือกตามลำดับคือ จังหวัดเชียงใหม่มีจำนวนมากที่สุด คือ 66 คน คิดเป็นร้อยละ 26.10 รองลงมากคือจังหวัดนครสวรรค์ 19 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50 ส่วนกรุงเทพมหานครและจังหวัดเชียงราย จังหวัดละ 17 คน คิดเป็นร้อยละ 6.70 ส่วนอีก 39 จังหวัดทั่วประเทศที่ถูกนักศึกษาเลือกกระจายกันไป มีความถี่จากน้อยไปหามาก ดังนี้คือ จังหวัดน่าน, จังหวัดพิษณุโลก,

จังหวัดลำปาง, จังหวัดกระบี่, จังหวัดชลบุรี, จังหวัดกำแพงเพชร, จังหวัดลำพูน, จังหวัดแพร่, จังหวัดระยอง, จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, จังหวัดสุโขทัย, จังหวัดอุดรธานี, จังหวัดอุทัยธานี, จังหวัดตราด, จังหวัดกาญจนบุรี, จังหวัดตาก, จังหวัดแม่ฮ่องสอน, จังหวัดพะเยา, จังหวัดพิจิตร, จังหวัดเพชรบูรณ์, จังหวัดขอนแก่น, จังหวัดอุบลราชธานี, จังหวัดนครนายก, จังหวัดปทุมธานี, จังหวัดจันทบุรี, จังหวัดราชบุรี, จังหวัดนนทบุรี, จังหวัดสระบุรี, จังหวัดลพบุรี, จังหวัดสิงห์บุรี, จังหวัดสุพรรณบุรี, จังหวัดนครปฐม, จังหวัดเพชรบุรี, จังหวัดประจวบคีรีขันธ์, จังหวัดนครราชสีมา, จังหวัดสุราษฎร์ธานี, จังหวัดชุมพร, จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดสงขลา รวม 134 คน คิดเป็นร้อยละ 53.00 ของนักศึกษาทั้งหมด

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จะเห็นได้ว่าหลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติต่อวิชาชีพทันตแพทย์ของนักศึกษาในแต่ละด้านแล้ว ทำให้ทราบถึงปัจจัยหรือสาเหตุของระดับทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อวิชาชีพของตนเองได้อย่างค่อนข้างชัดเจนยิ่งขึ้น ส่วนใหญ่มีระดับทัศนคติอยู่ในระดับเป็นกลาง ซึ่งจะเห็นได้ว่าทัศนคติต่อวิชาชีพบางครั้งแม้จะอยู่ในระดับดี หรือ เป็นกลางก็ตาม แต่ค่าเฉลี่ยก็ยังอยู่ในระดับที่สมควรมีการแก้ไขในบางข้อ ดังนั้นควรมีการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้อาจารย์ผู้รับผิดชอบในการเรียนการสอนของนักศึกษา ได้มีการคอยกระตุ้น สอดแทรกหรือเป็นแบบอย่างในสร้างทัศนคติที่ดีให้แก่นักศึกษาที่เรียนสาขาทันตแพทยศาสตร์ ได้มีความภาคภูมิใจในวิชาชีพของตนเอง

ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยต่อไป

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าหากได้มีการวิจัยเรื่องนี้ให้กว้างขวาง โดยขยายขอบเขตของการวิจัยไปยังคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยทั่วประเทศ จะทำให้ได้ข้อค้นพบที่มีคุณค่ายิ่งขึ้น จึงขอเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยแก่ผู้สนใจดังนี้

1. ควรทำการศึกษาทัศนคติต่อวิชาชีพทันตแพทย์ของนักศึกษาทันตแพทย์ตามคณะทันตแพทยศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่มีการเรียนการสอนสาขาทันตแพทยศาสตร์ ให้ทั่วทุกมหาวิทยาลัย
2. ควรทำการศึกษาทัศนคติต่อวิชาชีพทันตแพทย์ของทันตแพทย์ ตามโรงพยาบาลต่าง ๆ ให้ครอบคลุมทุกโรงพยาบาลทุกเขต

3. ควรทำการศึกษาทัศนคติต่อระบบการจัดการเรียนการสอนสาขาทันตแพทยศาสตร์ ในแต่ละมหาวิทยาลัยที่มีการเปิดสอนสาขาทันตแพทยศาสตร์ สาเหตุเนื่องจากในข้อเสนอแนะนี้นักศึกษาส่วนใหญ่ มีความต้องการให้มีการศึกษาทัศนคติต่อระบบการจัดการเรียนการสอนด้านนี้มากที่สุด

4. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมทัศนคติต่อวิชาชีพทันตแพทย์ของอาจารย์ผู้สอน ด้านสาขาทันตแพทยศาสตร์